

Van combinatie- functionaris naar 'verbindelaar'

De ontwikkeling van het vak is verantwoordelijkheid van werkgevers, onderwijs én buurtsportcoaches zelf

Zo'n tien jaar zijn ze er inmiddels, de combinatiefunctionarissen/buurtsportcoaches, en ze zijn niet meer weg te denken uit onze maatschappij. De inhoud van hun werk ontwikkelt zich in een stormachtig tempo: buurtsportcoaches zijn uitvoerend, coördinerend, adviserend, begeleidend en ook steeds meer ontwikkelend. Dat vraagt andere, nieuwe competenties, waar werkgevers en het onderwijs op in moeten springen. Maar: "Het is van het grootste belang dat ook buurtsportcoaches zélf bezig zijn met de ontwikkeling van hun vak."

LEON JANSSEN LOK

Die uitspraak komt van René van den Burg, die op verschillende plekken in het land maatrajecten uitvoert waarin buurtsportcoaches bijgespijkerd worden op het gebied van dialoogvoering, strategie en organisatieontwikkeling. Van den Burg was zo'n 25 jaar actief op het terrein van arbeidsverhoudingen, waarvan een flink deel als directeur van de Werkgevers in de Sport (WOS). De laatste jaren is hij als zelfstandige actief en inmiddels

begeleidde hij al honderden mensen bij de ontwikkeling van het vak van combinatiefunctionarissen en buurtsportcoaches.

Geweldige doelgroep

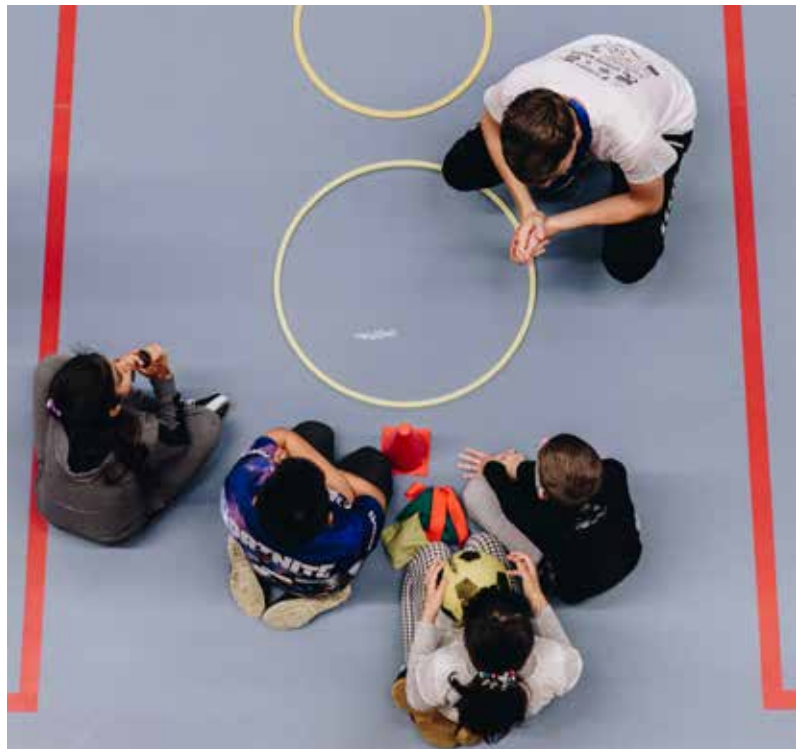
Daarmee begon Van den Burg een paar jaar geleden, toen hij door de Stichting Werkgever Sportclubs Den Haag benaderd werd. "Men wilde daar graag dat de buurtsportcoaches bezig waren met hun vak en met de ontwikkeling van het vak. We hebben

René van den Burg

Brigitte Musters

“Het is ondenkbaar dat buurtsportcoaches niet een continue factor zijn, die vraag is een gepasseerd station”

toen een opleiding ontwikkeld van zes dagdelen. Ze stonden allemaal in hun trainingspak op het veld, uitvoerend bezig voor de jeugd. Heel enthousiast, maar ze deden weinig aan de ontwikkeling van de vereniging, niets aan borging of structuur. Ze moesten ook veel meer in een adviserende rol gaan komen.” Het traject in Den Haag werd door de praktische en individuele insteek een succes en kent inmiddels een uitrol naar andere steden. “Dit is een geweldige, jonge doelgroep, die volop consumeert en het prachtig vindt dat hun vakgebied zich aan het ontwikkelen is”, vertelt Van den Burg stralend. “Ik werk veel met competenties en daarbij probeer ik de doelgroep van een uitvoerende functie naar een adviserende en begeleidende functie te brengen, en eigenlijk ook nog een derde stap te laten maken, namelijk naar een ontwikkelaarsfunctie. Of zoals ik vaak zeg: van trainingspak naar maatkostuum. En daar komen heel andere competenties bij kijken: je moet dan bijvoorbeeld een inspirator kunnen zijn. Ik geloof heilig in deze ontwikkeling: ook als je naar het Sportakkoord kijkt, zie je dat je die ontwikkelaarsrol, die inspiratorrol, de trekken-ende en verbindende rol, in de komende jaren steeds meer zult gaan zien. Ik noem die trend: van combinatiefunctionaris naar – met een verzonnen woord – verbindelaar.”

Beroepsvereniging van groot belang

“Straks hebben we misschien wel 5.000 mensen die met dit vak bezig zijn. Die leveren een belangrijke bijdrage aan de samenleving en daar mag en moet je trots

op zijn! Daarom ben ik ook een enorme voorstander van de oprichting van een beroepsvereniging (zie ook kader). Niet zozeer als een instituut of als een vakbond, maar meer als een emancipatiebeweging voor het vak zelf.” Hoe enthousiast Van den Burg ook is, obstakels ziet hij ook wel. “Het moeilijke voor de beroepsvereniging en het trots zijn op je vak is dat er eigenlijk meerdere vakken zijn. Er is niet één buurtsportcoach. De mensen zitten bovendien door het hele land, op een functie-inhoud die heel verschillend kan zijn. Het wordt dus een hele uitdaging om iedereen te bereiken. Maar goed, die beroepsgroep is er en die gaat zich heus wel doorontwikkelen en nuanceringen krijgen. Het is ondenkbaar dat buurtsportcoaches niet een continue factor zijn, die vraag is een gepasseerd station en dat is grote winst!

Het is nu tijd dat de beroepsgroep zelf opstaat: wees trots, ga aan de bak, knok voor je positie, niet alleen qua salaris, maar juist in waardering!”

Goed werkgeverschap

Een belangrijke verantwoordelijkheid voor de professionalisering en doorontwikkeling van het vak ligt dus bij de buurtsportcoaches zelf, maar ook werkgevers kunnen zich hier niet aan onttrekken. Volgens Van den Burg is het zaak dat zij afstappen van het doorloophuis: “Ze moeten mensen in dienst nemen omdat ze goed zijn en die moeten ze perspectief bieden. Ze moeten nadenken over welk soort mensen ze nodig hebben in hun organisatie en dat vraagt dus om meer dan projectaanstellinkjes regelen.” Een voorbeeld van een organisatie die daar actief mee bezig is, is Sportservice Noord-

Brabant, waar Brigitte Musters aan het roer staat. "Als werkgever hebben wij jaren geleden al besloten om bij goed functioneren en voldoende ontwikkelbereidheid over te gaan tot vaste dienstverbanden. We zagen namelijk dat het speelveld aan het veranderen was en dat de buurtsportcoaches bij steeds meer doelstellingen ingezet werden. Van combinatiefunctionaris onderwijs, sport en cultuur tot een verbinder die sport en bewegen inzet als middel om kwetsbare doelgroepen te ondersteunen en te begeleiden. Sterker nog, op een bepaald moment leek de buurtsportcoach wel het antwoord op alle vragen, van breedtesport tot talentidentificatie, van verenigingsondersteuning tot inzet in welzijn, van side-events tot wijkteams, et cetera. Ook andere partijen meldden zich bij ons met een projectidee 'dat dan toch uitgevoerd kan wor-

Ook de WOS zet zich in voor carrièreperspectief buurtsportcoach

In de voortgangsbrief sportbeleid van juni dit jaar liet minister Bruins weten dat de WOS (Werkgevers in de Sport) de komende jaren een belangrijke partner is om de werkomstandigheden en het carrièreperspectief van buurtsportcoaches te verstevigen en te borgen. Beleidsadviseur Ronald Veldman vertelt hoe de WOS daar invulling aan wil geven: "De WOS staat voor goed werkgeverschap in de sport voor alle beroepsgroepen. We merken dat de regeling ook op arbeidsvoorwaardelijk terrein zijn weg heeft gevonden, maar dat er ook nog wel wat vraagstukken liggen. De ontwikkeling van het vak is mooi en past goed bij de behoeften van de sector. De structurele inbedding draagt bij aan goede werkomstandigheden en voorwaarden voor deze belangrijke beroepsgroep. Het is dan ook positief dat er vanuit de beroepsgroep nu mensen opstaan om zich als werknemers te verenigen."

"Naast een goede werknemersvertegenwoordiging van deze groep is het voor ons als werkgeversorganisatie van belang dat de werkgevers zich ook (blijven) verenigen op het gebied van arbeidsvoorwaarden, maar ook van kwaliteitsontwikkeling van de buurtsportcoaches. Hiermee willen en gaan we de komende jaren aan de slag."

Omdat buurtsportcoaches onder verschillende cao's kunnen vallen, zijn ook andere werkgeversorganisaties aan zet. Veldman: "Het is belangrijk dat we met z'n allen het vak van de buurtsportcoach aantrekkelijker maken. Daarom zoeken wij nadrukkelijk de verbinding met andere branche- en belangenorganisaties in de sector sport en bewegen, maar ook in de cultuurwereld."

EVC-traject en functieprofielen

Buurtsportcoaches zijn een sterk groeiende beroepsgroep. Om te werken aan kwaliteit en om buurtsportcoaches te ondersteunen in hun ontwikkeling, heeft Kenniscentrum Sport het EVC-traject (Erkenning van Verworven Competenties) ontwikkeld. In 2016 deden 23 buurtsportcoaches mee aan een pilot. Op basis van de pilot is het traject verbeterd. Buurtsportcoaches die hun competenties willen aantonen, bijvoorbeeld omdat ze in de praktijk veel meer doen dan waar ze voor zijn opgeleid, kunnen zich aanmelden. Meer weten? Neem contact op met Kenniscentrum Sport: www.kenniscentrumsport.nl. Het brede functieprofiel dat is opgesteld voor het EVC-traject heeft daarnaast (mede) als basis gediend voor acht voorbeeldfunctieprofielen, ingedeeld per setting. In alle profielen worden twee niveaus onderscheiden: mbo/uitvoerend niveau en hbo/coördinerend niveau. Deze voorbeeldprofielen zijn te vinden op www.sportindebuurt.nl.

den door de buurtsportcoaches'. Enerzijds onderstreept dit natuurlijk de toegevoegde waarde van de buurtsportcoach, maar tegelijkertijd wordt er dus ook een steeds groter beroep op ze gedaan, wat in tijd niet altijd past. We zien een verschuiving van enkel uitvoerend naar met name een verbindende en ontwikkelende rol. En van de lokale coördinatoren verwachten we ook advies en een stuk cofinanciering. Daarom kijken we bij het toekennen van een vast dienstverband niet alleen naar het functioneren nu, maar ook naar de ontwikkelbereidheid en het ontwikkelvermogen van de buurtsportcoach."

Cao en certificering

In de nieuwe regeling voor buurtsportcoaches wordt van gemeenten verwacht dat zij afspraken maken met werkgevers over opleidingen en arbeidsvoorwaarden: minimaal twee procent van de loonkosten moet

besteed worden aan opleiding en kwaliteit. Musters gaat daar op in: "Als goed werkgever hecht ik veel waarde aan ons menselijk kapitaal, want ons werk draait om mensen. Zo nemen wij buurtsportcoaches aan op basis van de CAO Sport, een cao met een volwaardige pensioenregeling en goede arbeidsvoorwaarden, waaronder marktconforme salarissen, waarmee we dus aan de voorwaarden die de regeling stelt voldoen. Daar hoort investeren in *employability*, een leven lang leren, bij. Ik ben ervan overtuigd dat dit loont: alleen zo kunnen we werkelijk impact creëren op lokaal niveau en dat is onze voornaamste uitdaging."

"Verder is het de kunst om doel en middel te blijven onderscheiden. Er is de afgelopen tijd gestart met certificering. Ik ben erg voor erkenning, maar certificering is geen doel op zichzelf. En dat geldt ook voor het volgen van een opleiding: dat moet je niet doen omdat er budget is, dat moet je doen omdat het iets toevoegt aan je persoonlijke ontwikkeling. Het gesprek tussen leidinggevende en buurtsportcoach blijft dus essentieel, ongeacht hoe de professionalisering er concreet uit gaat zien."

Realiseren van impact

Musters ziet dat het niet (enkel) meer gaat om het uitvoeren en tellen van sport- en beweegactiviteiten, maar om het realiseren van impact. "Lokale toegevoegde waarde en preventie zijn daarbij sleutelwoorden. Ik zou het persoonlijk fantastisch vinden wanneer ook de zorgverzekeraars hierin een structurele rol gaan vervullen en met ons die

toegevoegde waarde aantonen. In de tussentijd ben ik vooral trots op de waardering die onze buurtsportcoaches lokaal krijgen, want dat bevestigt dat we met de juiste ontwikkelingen bezig zijn en dat we dus graag onze bijdrage (blijven) leveren aan de verdere professionalisering."

Het aantonen van het effect van de werkzaamheden die buurtsportcoaches doen, dat ziet ook Dennis Arts als een van de belangrijkste uitdagingen voor de komende tijd en als een voorwaarde voor een goede doorontwikkeling van het vak. Arts is onderwijsmanager Sportkunde aan Fontys Sporthogeschool in Eindhoven en tevens

voorzitter van het Landelijk Opleidingsoverleg Sportkunde. "Sport en bewegen mag en moet leuk zijn, maar daar kan het niet bij blijven. Het is aan ons (opleidingen, gemeenten en buurtsportcoaches zelf) om te laten zien welke effecten er zijn op complexe zaken als bijvoorbeeld integratie, eenzaamheid en gezondheid."

Sportkunde leidt (ook) op tot buurtsportcoach

Waar Van den Burg wat sceptisch is over de opleidingsmogelijkheden voor buurtsportcoaches ("Er wordt niet gewerkt vanuit het veld, maar te veel vanuit theorieën"), wordt dat stevig gecounterd door Arts: "Er is inderdaad geen specifieke opleiding voor buurtsportcoaches, maar als je het profiel bekijkt van de opleiding Sportkunde, dan zie je daar uitvoering, management, beleid, onderzoek en advies uitdrukkelijk in terugkomen. Dit opleidingsprofiel komt heel erg overeen

“Op een bepaald moment leek de buurtsportcoach wel het antwoord op alle vragen”

met wat de buurtsportcoaches in de praktijk doen.”

“Vroeger had je op hbo-niveau alleen de ALO, maar veel afgestudeerde leraren lichamelijke opvoeding kwamen helemaal niet in het onderwijs terecht. Analog aan de ontwikkelingen in het sportbeleid (denk aan de BOS-regeling en de combinatiefunctieregeling) ontstonden er hbo-opleidingen op het gebied van sport en bewegen buiten de context van het onderwijs. Die zijn tegenwoordig verzameld onder de naam Sportkunde, waarbij de afzonderlijke hogescholen wel hun eigen accenten leggen. Kenmerk van Sportkunde is dat we heel

praktijkgericht zijn. Dat kan ook niet anders, want de veranderingen gaan heel snel. Domein doorbrekend werken, daar gaat het momenteel om. Dé buurtsportcoach bestaat niet, maar je kunt wel een set van competenties benoemen die je vervolgens kunt doorontwikkelen met kortlopende cursussen, masterclasses, *coaching on the job* en intervisiebijeenkomsten. Daarmee kun je de buurtsportcoach op persoonlijk vlak sterker maken.”

Steeds beter beroepsperspectief

Ook Arts is blij met de komst van een beroepsvereniging: “Dat juichen we als op-

leiding natuurlijk toe. Als daar een profiel komt te liggen met competenties die een buurtsportcoach nodig heeft, dan geeft dat ons als opleiding de mogelijkheid daar op in te spelen. Met het opleidingsprofiel dat wij nu hebben opgesteld, heb je een brede bachelor. Het is verleden tijd om alleen maar uitvoerders of beleidsmakers op te leiden. Het is onze inzet dat we samen met CIOS-en en mbo Sport en Bewegen tot een verdere specialisatie komen. Verschillende opleidingen kunnen dan hun bijdrage leveren aan het vak van buurtsportcoach. Ik ben in ieder geval blij dat we onze studenten een beroepsperspectief kunnen geven”, besluit Arts.

De beroepsvereniging: Wij Buurtsportcoaches

Sinds 5 juli van dit jaar is er een officiële beroepsvereniging: ‘Wij Buurtsportcoaches’. Een van de bestuursleden is Sigrid Schweitzer, die in 2009 combinatiefunctionaris handbal in Amsterdam werd, en dat sinds kort combineert met een functie als makelaar sport & bewegen in Schagen. “Ik heb zelf gemerkt hoe mijn werk is veranderd in de loop der jaren”, zegt ze. “En ik zie ook hoe het beroep van buurtsportcoach in heel Nederland aan het veranderen is. Anderhalf jaar geleden is een groepje mensen als aanjaaggroep onder procesbegeleiding van Kenniscentrum Sport begonnen met de voorbereidingen voor de komst van een beroepsgroep en ik heb me daar bij aangesloten. Aanleiding was een behoeftepeiling onder een paar honderd buurtsportcoaches.

We willen meer smool geven aan de buurtsportcoach, want er wordt heel veel óver ons gepraat, maar niet of nauwelijks mét ons. Als je bijvoorbeeld naar het Sportakkoord kijkt: daar staat zo ontzettend veel in waar buurtsportcoaches in de praktijk bij betrokken zijn. Daarom hebben we de ambitie uitgesproken om bij het volgende Sportakkoord een van de ondertekenaars te zijn. En hopelijk is dan minstens twee derde van de beroepsgroep bij ons aangesloten.”

‘Wij Buurtsportcoaches’ is niet met veel tromgeroffel geïntroduceerd. “We willen onze strategie goed uitstippelen. De komende tijd gaan we wel meer van ons laten horen. We hebben er bewust voor gekozen dat mensen pas vanaf 2019 lid kunnen worden. De doelgroep is best moeilijk te bereiken, omdat er zo veel verschillende typen buurtsport-

coaches zijn, die ook bij verschillende werkgevers in dienst zijn. Ik denk dat er wel meer dan twintig benamingen zijn voor buurtsportcoaches. Daarom moeten we eerst veel op pad en van ons laten horen. Het is daarbij ook belangrijk om meer support en denkkraft aan ons te binden. We hebben een bestuur van drie (met Arno de Swart van SportService Zwolle en Bas de Wit van SportSupport Kennemerland), maar de groep eromheen moet veel groter worden, liefst met een landelijke dekking. Samen met die groep buurtsportcoaches willen we onze strategie verder ontwikkelen.”

Schweitzer weet uit eigen ervaring dat de doelgroep niet eenduidig is. “Veel mensen die onder de Brede Regeling Combinatiefuncties vallen zijn zich daar helemaal niet van bewust. Of ze ontdekken pas na een tijdje dat buurtsport-

coaches die een paar kilometer verderop werken met dezelfde zaken bezig zijn. Daarom is een beroepsvereniging zo belangrijk: we moeten ervoor zorgen dat wij als sport- en beweegprofessionals van elkaar leren en elkaar inspireren. We moeten elkaar ontmoeten, zowel fysiek als online. En we willen met het werkveld een kwaliteitsnorm vaststellen en bewaken voor verschillende niveaus. Dat is belangrijk om ons als buurtsportcoaches beter te kunnen profileren, of je nu in de uitvoering bezig bent of meer als ontwikkelaar. Dat er nu geen sprake meer is van een impuls, maar van een regeling, is mooi. Maar wij moeten aan tafel zitten op de momenten dat het om ons gaat, of het nu gaat om waardering, salaris of opleidingsmogelijkheden.”

www.wijbuurtsportcoaches.nl